

Alingsås kommun

Barn.ungdom@alingsas.se

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn i Stora Mellby skola i Alingsås kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Alingsås kommun att senast den **28 februari 2020** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att Alingsås kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att det på skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. I detta arbete ingår att lärarna anmäler alla händelser av upplevd kränkande behandling till rektorn som sedan anmäler händelsen vidare till huvudmannen.

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Skolinspektionen konstaterar att Alingsås kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande och stödjer elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen; Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att elevhälsan främst arbetar förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Styrning och utveckling av verksamheten

Skolinspektionen konstaterar att Alingsås kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat, trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap.

4-6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Rektorn ska följa upp skolenhetens kunskapsresultat och resultatet av arbetet med trygghet och studiero.
- Rektorn ska, utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen, besluta om nödvändiga utvecklingsåtgärder och dokumentera dessa.
- Rektorn ska planera för genomförandet av de beslutade utvecklingsåtgärderna och genomföra dessa samt se till att planeringen och åtgärderna dokumenteras.

Bedömning

Skolinspektionens tillsyn visar att det finns brister vid Stora Mellby skola som huvudmannen tillsammans med rektorn måste åtgärda så att bestämmelserna i skollagen och övriga författningar efterlevs. Tillsynen visar att det inte i tillräcklig utsträckning bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling då det finns en osäkerhet hos personalen kring vilka händelser av kränkande behandling som ska anmälas till rektorn vilket gör att alla händelser inte anmäls vilket medför att inte heller rektorn anmäler händelser där elever upplevt sig utsatt för kränkande behandling vidare till huvudmannen. Tillsynen visar även att elevhälsans arbete inte främst är förebyggande och hälsofrämjande i syfte att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Tillsynen visar vidare att det finns brister i skolenhetens systematiska kvalitetsarbete eftersom rektorn inte följer upp skolenhetens samlade resultat och utifrån en analys fattar beslut om nödvändiga utvecklingsåtgärder för att utveckla utbildningen. Rektorn behöver säkerställa att de beslut som fattas om nödvändiga utvecklingsåtgärder grundar sig på elevernas kunskapsresultat och elever från samtliga årskursers upplevelse av trygghet och studiero.

Föreläggande

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen bedömer att det på Stora Mellby skola inte i tillräcklig utsträckning bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling. Bedömningen görs mot bakgrund av att det förekommer kränkningar av elever, både fysiska och verbala, som kommit till personalens kännedom men som inte anmälts till rektorn och därmed inte heller vidare till huvudmannen. Därmed informeras inte huvudmannen om kränkningarna och huvudmannen kan därför inte säkerställa att skyndsamt

utredning sker samt i förekommande fall vidta åtgärder i syfte att se till den kränkande behandlingen upphör.

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. En lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Av intervjuer med elever framgår att det händer att elever utsätts för kränkande behandling. Elever berättar i intervju att de oftast är snälla mot varandra men att det även förekommer bråk, till exempel är det vanligt i en klass att det förekommer bråk mellan tjejnerna i klassen och i en annan klass finns det ett par elever som brottas och säger elaka saker till varandra. Andra elever berättar att det finns elever som sysselsätter sig med annat än skolarbete på lektionerna och när någon elev säger till kan de eleverna exempelvis ta armen över/runt den elevens hals och säga "jag ska döda dig". Eleverna säger även att eleverna i klassen inte tar det på allvar men att yngre elever blir ledsna. Andra elever ger exempel på att det finns elever som uttrycker till exempel "är du bög eller" om de råkar knuffa till någon när de går förbi.

Lärarna känner igen att det finns elever som uttrycker till exempel "jag ska döda dig" eller "böggjäv!" till andra elever men att eleverna inte säger det så att lärarna hör. Lärare berättar att de tycker att det är svårt att avgöra om en händelse ska anmälas som en incident eller som kränkande behandling. De säger att om en elev uttrycker att den känner sig kränkt gör de en anmälan om kränkande behandling och om det är bagatellartat så skrivs en incidentrapport. Lärarna säger att olyckshändelser, exempelvis om någon puttat någon eller om en elev fått en boll i pannan, anmäls som incidenter.

Även elevhälsan säger att de inte alltid vet skillnaden mellan en incident och en kränkning och en av representanterna säger att händelser är en kränkning när en elev uppger att den känner sig kränkt. Elevhälsan säger vidare att om det inte finns något uppsåt är det en incident och att resten är kränkningar. Elevhälsan berättar att det förekommer verbala kränkningar på skolan mellan elever, som inte anmäls som kränkande behandling, och att de behöver jobba mer med det för att fånga upp dessa situationer.

Rektorn känner inte igen de exempel som eleverna gett i sin intervju, till exempel att elever tar tag över/runt elevers hals och säger "jag ska döda dig". Rektorn berättar att hon har fått två anmälningar om kränkande behandling under läsåret 2018/19 och att dessa är anmälda till huvudmannen. Hon berättar vidare att en ny rutin för arbetet med kränkande behandling är framtagen och att den är tydligare i vad som är en kränkning och vad som är en incident. Hon säger att personalen inte ska göra en värdering av händelsen utan det är elevens upplevelse som styr, exempelvis kan en

elev uppleva en incident som en kränkning. Rektorn säger att lärarna känner sina elever och man vet om en elev känner sig kränkt. Rektorn berättar att hon, i de incidentrapporter som inkommer, brukar se över om det finns någon systematik exempelvis om det handlar om samma elever och att hon kan starta en utredning om kränkande behandling även utifrån en incidentrapport. Rektorn säger vidare att det dock inte har gjorts någon utredning av kränkande behandling utifrån inkomna incidentrapporter.

I Stora Mellby skolas plan mot kränkande behandling, som Skolinspektionen tagit del av, framgår att en incidentrapport ska användas om det råder osäkerhet om en händelse är av karaktären att den ska rapporteras till huvudmannen. Det framgår även att incidentrapporter förvaras i verksamheten. Vidare beskrivs i planen att incidentrapporten fungerar som ett första underlag och kan sedan vara ett stöd vid upprättandet av anmälan om kränkande behandling. Av planen framgår även att en anmälan om kränkande behandling ska upprättas så fort en elev uttrycker att den känner/känt sig kränkt, diskriminerad eller trakasserad eller när personal eller vårdnadshavare upplevt att något har skett. På blanketten "Incidentrapport" framgår att den ska användas vid incidenter eller "bagatellartade" händelser i arbetet mot kränkande behandling, diskriminering och trakasserier. Det framgår även att rektorn ska informeras.

Motivering till föreläggande som ingripande

Alingsås kommuns verksamhet vid Nolbyskolan uppfyller inte de krav som följer av gällande författningar. Alingsås kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Skolinspektionen bedömer att elevhälsan vid skolenheten inte främst används förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Även om det finns inslag av förebyggande och hälsofrämjande arbete, och även planer på framtida insatser, så innebär inte det att elevhälsan vid tidpunkten för tillsynen arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande som en samlad resurs.

Enligt skollagen ska det för eleverna i grundskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. För medicinska, psykologiska, psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Därutöver ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses. Elevhälsan ska vara främst förebyggande och hälsofrämjande och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. I förarbetena anges att elevhälsan ska bidra till skapandet av miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö och skolans värdegrund. Elevhälsan har vidare ett särskilt ansvar för att bevaka att skolan bidrar till att skapa goda och trygga uppväxtvillkor. I förarbetena anges även att elevhälsans arbete förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper (prop. 2009/10 s. 276-277 och 656-657).

Elevhälsan berättar att de håller på att ta fram ett årshjul för att alla professioner i elevhälsan ska vara ute i alla klasser och att det arbetet ska starta kommande läsår. De ger som exempel att de ska arbeta med ett område i varje årskurs till exempel sociala medier. Vidare berättar elevhälsan att de precis börjat arbeta med elevhälsomöte där arbetslagets lärare träffar elevhälsan två gånger per termin och där elevgrupperna går igenom på gruppnivå. Elevhälsan säger att de är på väg mot ett arbete som är främst förebyggande och hälsofrämjande men att de inte är där än. Vidare berättar elevhälsan att det finns planer på att lyfta det som framkommer i hälsosamtalen, i form av ett diagram, både till övriga i elevhälsan och till elevgrupperna. Det finns även planer att prata generellt med eleverna om över- och undervikt säger elevhälsan.

Även lärare och rektorn beskriver att det startats upp elevhälsomöte på skolan där arbetslagen och elevhälsan träffas för att lyfta och diskutera ärenden på gruppnivå. De berättar även att skolpsykologen har börjat med handledning av arbetslagen ett par tillfällen per termin. Rektorn beskriver att elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete är på gång och att det finns en stor förhoppning om att arbetet kommer att leda till färre individärenden på sikt.

Motivering till föreläggande som ingripande

Alingsås kommuns verksamhet vid Stora Mellby skola uppfyller inte de krav som följer av gällande författningar. Alingsås kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Styrning och utveckling av verksamheten

Skolinspektionen bedömer att rektorn inte i tillräcklig omfattning följer upp och analyserar elevernas kunskapsresultat eller arbetet med trygghet och studiero för samtliga elever på skolenheten.

Av det dokumenterade kvalitetsarbetet som getts in i ärendet framgår att det görs en uppföljning av antal elever som inte når uppsatta nivåer på bedömningsstöden i årskurs 1. Det görs även en resultatsammanställning över de elever som riskerar att inte nå kunskapskraven i samtliga av skolenhetens årskurser 1-6, men då resultatsammanställningen inte särskiljer på vilka elever som *riskerar* att inte nå kunskapskraven och vilka elever som de facto inte uppnått kunskapskraven i årskurs 3 respektive 6 där kunskapskrav finns går det inte att utläsa hur stor andel av skolenhetens elever som uppnått kunskapskraven i årskurs 3 respektive årskurs 6. Det går inte heller att utläsa av skolenhetens kvalitetsarbete att det finns ett tydligt samband mellan resultatuppföljningen och tillhörande analys av skolenhetens kunskapsresultat som synliggör varför man valt att arbeta med de utvecklingsåtgärder som skolenheten arbetat med under läsåret 2018/19. Det framgår vidare av utredningen att lärarna inte varit delaktiga i någon analys av varför kunskapsresultaten ser ut som de gör. Det är inte heller helt tydligt för lärarna varför skolenheten valt att fokusera på att arbeta med de utvecklingsområden som man gjort. När det gäller uppföljning av arbetet med trygghet och studiero saknas en sammanställning och analys över skolenhetens arbete med trygghet och studiero. Detta då den uppföljning som görs enbart görs på individ- och klassnivå. Rektorn har därmed inte ett fullständigt underlag för en analys av skolenhetens samlade resultat som grund för beslut om

nödvändiga utvecklingsåtgärder i syfte att utveckla utbildningen. Rektorn behöver, utifrån en sammanställning, analysera resultaten för hela skolenheten på aggregerad nivå för att säkerställa att arbetsformer, arbetssätt och utvecklingsåtgärder ger avsett resultat.

Enligt skollagen ansvarar rektorn för att det på skolenheten genomförs ett kvalitetsarbete som består i att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Enligt läroplanen ansvarar rektorn för skolans resultat och för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen.

I skolenhetens nulägesanalys avseende läsåret 2017/18, som Skolinspektionen tagit del av inför tillsynsbesöket, finns ingen sammanställning av andel elever som uppnått kunskapskraven i årskurs 3 och årskurs 6. Däremot finns sammanställningar av antal elever som inte uppnått uppsatta nivåer i bedömningsstöden avseende svenska/svenska som andra språk och matematik i årskurs 1, och antal elever som riskerar att inte uppnå lägsta kunskapskrav, per ämne, i årskurserna 1-6. Vidare framgår av nulägesanalysen en summering av antal elever i årskurserna 1-6 som riskerar att inte uppnå kunskapskraven, exempelvis framgår det att 15 elever riskerar att inte nå lägsta kunskapskrav i ämnet svenska.

I skolenhetens Nulägesanalys finns inget samlat resultat av elevernas upplevelse av trygghet och studiero dokumenterat. Utifrån Skolinspektionens enkäter som besvarats av elever i årskurs 5, samt vårdnadshavare, beskriver rektorn i Nulägesanalysen att studieron behöver utvecklas. I skolenhetens plan mot kränkande behandling framgår att kartläggning för att identifiera risker för kränkande behandling bland annat görs genom kartläggning av otrygga zoner, enkäter, lärares observationer och samtal med elever på individ- och gruppnivå samt vårdnadshavare. Vidare framgår att kartlägga och ta reda på eventuella platser inom- och utomhus där eleverna känner sig/kan känna sig otrygga är en viktig punkt. Någon sammanställning av vad som framkommit i kartläggningen redovisas inte.

Lärarna berättar att de följer upp kunskapsresultaten genom att fylla i hur många elever som har "insats krävs", i hur många ämnen samt fördelningen mellan könen. Lärarna säger att vid terminsvisa kunskapsuppföljningarna har fokus varit på de elever som inte når kunskapskraven och att resultaten aggregeras och att lärarna tittar på det tillsammans. Lärarna berättar vidare att utvecklingsområdet inom NPF, neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, kom ur att lärarna ansåg att det fanns ett behov av att arbeta med det. En lärare säger att utvecklingsområdet NPF initierades av Alingsås kommun. Lärarna berättar att det finns en del elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och att utvecklingsområdet passade bra. Vidare säger lärarna att utvecklingsområde om NPF finns på alla skolor i kommunen. Lärarna berättar även att skolan har en satsning på Läsllyftet för att eleverna ska utveckla ett rikare ordförråd och bli glada läsare. En av lärarna tror att fjolårets elever i årskurs 6 är anledningen till

satsningen medan en annan lärare säger att elevernas kunskapsresultat kan ha sin förklaring i vakanser och ny personal. Lärarna beskriver också att de kommit fram till att de behöver ha högre måluppfyllelse i framförallt svenska, matematik och engelska.

Lärarna säger att trygghet och studiero följs upp i GR-enkäten och i Unikum. De berättar också att elevernas upplevelse av trygghet och studiero fås vid utvecklingssamtal samt i dialog med eleverna. Några lärare berättar att det även görs en trygghetskarta, samt att de pratar med eleverna om resultatet för trygghetskartan. Inför utvecklingssamtal fyller eleverna i gubbar med olika "munnar" i Unikum. Vidare berättar lärarna att planen mot diskriminering och kränkande behandling reviderades utifrån resultatet som framkommit kring trygghet och studiero. De berättar att de utifrån resultatet har köpt in skärmar, arbetar med extra anpassningar och mer med värdegrunden.

Elevhälsans representanter berättar att de deltar vid elevernas kunskapsuppföljningar varje termin där arbetslagen går igenom sina grupper. Även trygghet, trivsel och närvaro diskuteras då. Representanterna deltar inte i några analyser av elevernas kunskapsresultat. Vidare berättar de att eleverna gör trivselenkäter inför varje utvecklingssamtal. Enligt representanterna visar enkäterna ofta samma resultat, att toaletterna är ofräscha. De berättar att en åtgärd har varit att se över hur avtalet med städbolaget ser ut.

Rektorn berättar i intervju att studiero följs upp genom två frågor i Unikum; hur eleverna upplever studieron och hur de själva bidrar till studieron och att det visar på ett gott resultat. I inskickad informationsinhämtning beskriver rektorn att lärare samtalar med varje elev kring enkäten i Unikum och att läraren utifrån det kan göra en analys och arbeta på individ- och gruppnivå. Utöver uppföljningen i Unikum genomförs även enkäter, Skolinspektionens och GR's. Resultatet av dessa visar att det är blandat vad eleverna upplever.

Motivering till föreläggande som ingripande

Alingsås kommuns verksamhet vid Stora Mellby skola uppfyller inte de krav som följer av gällande författningar. Alingsås kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Undervisning och lärande

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Alingsås kommun uppfyller författningarnas krav inom undervisning och lärande.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Alingsås kommun uppfyller författningarnas krav inom extra anpassningar och särskilt stöd.

Bedömning och betygssättning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Alingsås kommun uppfyller författningarnas krav inom bedömning och betygssättning.

På Skolinspektionens vägnar

X Claes Börjesson

X Jenny Bergman

Beslutsfattare
Signerat av: Claes Börjesson

Föredragande utredare
Signerat av: Jenny Bergman

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Madeleine Olofsson medverkat.

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Stora Mellby skola

Fakta om Stora Mellby skola

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Alingsås kommun under våren 2019. Stora Mellby skola besöktes av Skolinspektionen den 3 april 2019 och den 4 april 2019.

Stora Mellby skola är en skola mitt i byn Stora Mellby. Skolan är belägen ca 3 mil från centralorten Alingsås och 5 km från Sollebrunn.

Vid Skolinspektionens besök är det 14 elever inskrivna i förskoleklass och 80 elever inskrivna i grundskolan, årskurserna 1-6. Skolan leds av en rektor som också är rektor på ytterligare en skola i Alingsås kommun.

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat

Årskurs 1

Enligt de uppgifter som rektorn lämnat till Skolinspektionen bedömdes 100 procent av flickorna och 62,5 procent av pojkarna i årskurs 1 nå kunskapskraven i läsförståelse vid läsårets slut 2018/19.

Årskurs 3

Enligt de uppgifter som rektorn lämnat till Skolinspektionen bedömdes 86 procent av flickorna i årskurs 3 nå kunskapskraven i såväl svenska som matematik läsåret 2018/19. Av pojkarna bedömdes alla nå kunskapskraven i matematik och 89 procent bedömdes nå kunskapskraven i svenska. I de naturorienterade och samhällsorienterade ämnena bedömdes samtliga elever nå kunskapskraven samma år.

Årskurs 6

Skolverkets nationella statistik visar att 100 procent av eleverna uppnådde minst betyget E i ämnena i de ämnen som betygsattes.

Resultat av arbetet med trygghet och studiero

Av Skolinspektionens enkät, som 15 elever som gick i årskurs 5 på Stora Mellby skola besvarat under våren 2018, framkommer det att knappt hälften av eleverna i årskurs 5 anser att det finns andra elever som stör ordningen i klassrummet. I skolenhetens eget dokumenterade kvalitetsarbete med namnet Nulägesanalysen beskrivs att elevernas känsla av trygghet är hög på skolenheten men att studieron behöver förbättras. Enligt rektorns analys kan orsaken till att elever upplever att de inte har studieron bero på ett trångt klassrum. Ett av skolans utvecklingsområden inför nästa läsår är att arbeta med studieron, så att det blir tydligt för alla elever när det ska vara tyst och när samtal ska pågå.